

ČT 2, 31.7.2009

EU bez práce

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Nezaměstnanost v zemích Evropské unie se přiblížila 9 procentům. V eurozóně dokonce 9,5 procentům. Tam je nejvyšší za posledních 10 let. Nezaměstnanost v Česku tak v Evropské unii patří k nejnižším, tady dosahuje 6,3 procenta. Hospodářská krize má ale ještě jeden rozměr. Klesají spotřebitelské ceny. V Unii meziročně víc než o půl procenta.

Jan HREŇO, redaktor

Najít práci v Evropě je pořád těžší. Nezaměstnanost se zvýšila o další desetinu procenta na bezmála 9 procent, v zemích, kde se platí eurem na skoro 9,5. Konkrétně přišlo v červnu o práci čtvrt milionu lidí. Za poslední rok už v Unii přibylo 5 milionů nezaměstnaných.

Petr ZAHRADNÍK, ekonom, Česká spořitelna

Ta míra nezaměstnanosti skutečně odráží míru nebo hloubku krize, kterou Evropská unie v současné době prochází.

Pavel MERTLÍK, hlavní ekonom, Raiffeisenbank

Bezesporu poroste dál a v dohledné době přesáhne 10 procent. Důležité je, že to tempo zvyšování asi už nebude tak rychlé.

Jan HREŇO, redaktor

Mezi zeměmi Unie jsou ale velké rozdíly. Vůbec nejhůř je na tom Španělsko a pobaltské státy, nejmíň starostí o práci si zatím musí dělat Holanďané a Rakušané. I Česko hlásí jedno z nejlepších čísel.

Pavel MERTLÍK, hlavní ekonom, Raiffeisenbank

Česká republika díky investičním pobídkám a dalším programů v minulosti dosáhla toho, že měla jednu z nejnižších měr nezaměstnanosti v Evropské unii před začátkem té recese a ta pozice České republiky se v tomhle směru příliš nezměnila.

Jan HREŇO, redaktor

Zatímco o práci se lidé v zemích eurozóny musí bát, v obchodech naopak nakoupí levněji. Ceny zboží tam totiž v červenci prudce klesly. Poprvé v historii eura k takzvané deflaci došlo v červnu, v současnosti jde o největší pokles za posledních 50 let. Nejvíc šly dolů ceny energií, ale třeba i potravin. Deflace ale přináší i rizika, firmy vydělají méně, snáze se dostanou do ztráty a hrozí další propouštění.

Petr ZAHRADNÍK, ekonom, Česká spořitelna

Ta radost je asi krátkodobá na rozdíl od eskalující míry nezaměstnanosti, myslím si, že období deflace je skutečně epizodou, která bude trvat jenom několik málo měsíců.

Jan HREŇO, redaktor

Česku se deflace zatím vyhýbá, v červnu tedy ceny meziročně stouply o 1,2 procenta. Podle ekonomů ale není deflace ani u nás vyloučena. Měla by být ale ještě kratší než na Západě. Jan Hreňo, Česká televize.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

V jakém stavu je v tuto chvíli světová ekonomika? Téma pro ekonoma, analytika Lubomíra Lízala, vítejte ve studiu.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Dobrý večer.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Když se podíváme na světovou ekonomiku coby na závodního koně, v jakém je teď stavu, leží po vážném pádu, nebo už se zvedá, ale ještě neběží nebo už trochu popobíhá.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

No, tak spíš je pořád ještě v tom pádu, ale nevíme, zda to dno je před námi hodně daleko, nebo je teprve kousíček.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Takže ještě je v pádu, ještě neleží.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Ještě je trošku v pádu, je vidět, že jsou tam jisté známky, bych řekl, toho, že ten pád už se blíží ke konci, zejména pokud se díváme na Spojené státy, kde ten pád se zpomalil, čili analytici předpokládají, že v příštím čtvrtletí by snad už ten pád mohl být na nule.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Míra nezaměstnanosti v Evropské unii je rekordní, za poslední rok přišlo o práci více než 5 milionů lidí. Je aspoň toto už dno nebo podle vás i míra nezaměstnanosti ještě poroste v Unii.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Určitě poroste, musíme se na to dívat spíš s pohledem těch sezónních rozdílů, které existují, a léto obvykle je čas, kdy jsou sezónní práce. A vzhledem k tomu, že to oživení, pokud přijde, tak bude patrné spíš až v průběhu příštího roku, tak v tom přelomu roku letošního a příštího tam samozřejmě bude nárůst nezaměstnanosti.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

O hodně?

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Řekl bych, že ano,

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

O kolik?

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

To je trošku střílení v současné době, protože vlastně nevíme, zda ten pád ve Spojených státech se skutečně zpomalí a bude, bude na nule. To je bohužel, bohužel nejistota, kterou momentálně máme a nevíme, zda Spojené státy se skutečně z té recese dostanou, pokud ano, tak samozřejmě ty signály do Evropy budou pozitivní.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Česko na tom není zase až tak zle. Tady je nezaměstnanost 6,3 procenta. Je to jedno z nejnižších čísel v Unii. Zůstane při tom, nebo i v Česku ještě očekáváte nárůst nezaměstnanosti.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Očekávám nárůst, viděl bych tam dvě vlny, jednu nyní v září, kdy vlastně nastoupí absolventi nebo absolventi začnou hledat místa, tak samozřejmě tam bude první ten skokový nárůst. Ten druhý skokový nárůst bude nejspíš na přelomu roku, kdy vlastně firmy začnou trošku více počítat s tím, jak bude vypadat příští rok a zda obnoví kontrakty, které na konci roku skončily.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Může přesáhnout i 10 procent?

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Těch 10 procent bych neviděl zatím jako reálných, ale přes 7 naprosto bezpečně.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Přesto i tak jsou regiony, které jsou samozřejmě v Česku postiženy nezaměstnaností už teď fatálněji. Ústecký kraj, červenová čísla 12,4, Moravskoslezský 11,5 procenta nezaměstnanosti. Rostou čísla lidí v Česku, kteří se propadají do chudoby podle hranice, která se za vstup do chudoby považuje?

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Takhle bych to neviděl, tady bych viděl spíš ty regionální rozdíly, kde samozřejmě se projevují strukturální problémy, pokud v regionu máte jednoho hlavního zaměstnavatele a ten se dostane do problémů, tak samozřejmě ten region je hluboce zasažen a jsou tam i ty druhotné efekty. Nicméně zase na druhou stranu náš sociální systém je nastaven tak, že to, jak jste zmiňovala vlastně ten vznik chudoby, ten by neměl nastat.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Další údaje, které dnes zveřejnil Eurostat, se týkají deflace. Ta se prohlubuje. To znamená, že ceny v eurozóně, ale vůbec i v Evropské unii citelně klesly. Meziroční inflace byla v červenci minus 0,6 procenta. Proč je špatně, že jsou spotřebitelské ceny dole.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Ono je to špatně z hlediska toho, jak si lidé půjčují, protože v okamžiku, kdy máte deflaci, tak vlastně vaše dluhy rostou a špatně je splácíte a vlastně celý systém ekonomiky je nastaven, řekněme, na mírný růst cen a v okamžiku, kdy se ta situace otočí, tak vlastně nemáte ani ekonomické nástroje, jak s touto situací nějakým způsobem bojovat. Pokud máte vysokou inflaci, tak samozřejmě centrální banka může změnit úrokové sazby, ale pokud máte deflaci, tak centrální sazba nemůže dávat negativní úroky.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

My jsme mluvili o Spojených státech amerických, ekonomika Spojených států klesla ve druhém čtvrtletí mírněji, než se předpokládalo. Je to ale dobrá zpráva, když americká vláda dnes přiznala, že recese loni představovala ve Spojených státech amerických větší útlum, než si dosud myslela?

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Tak, je to relativně dobrá zpráva. Samozřejmě v okamžicích velkých ekonomických změn dochází k revizím HDP a dalších čísel. To vidíme i na českých datech. Tam jde spíš o to, že pokud ty změny jsou dostatečně velké, tak samozřejmě ta očekávání se mění. Ale ta čísla, která byla nyní publikována, tak i když tam bude nějaká změna, tak nebude tak velká, aby změnila ten, řekněme, fundamentální stav zastavování.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

My už jsme o tom mluvili, že možná letos dojde k tomu, že ten závodní kůň ve Spojených státech dopadne a odlepí se od země. I vy osobně očekáváte, že se ve Spojených státech blíží recese ke konci?

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Já bych očekával, že se blíží ke konci, koneckonců když se třeba podíváte na vyhlášení společnosti MasterCard, tak ta zaznamenala zvýšený objem transakcí, čili to už je signálem toho, že lidé začínají nějakým způsobem nakupovat a ta ekonomika se obrací trošku k lepšímu. Na druhou stranu Spojené státy mají nevyřešené problémy, zejména co se týče zdravotní péče, nákladů na zdravotní péči, což bylo jedno z hlavních témat amerických voleb a samozřejmě to se zatím nepodařilo vyřešit a vlastně šance prezidenta Spojených států to nějakým způsobem vyřešit tu současnou krizi. Budou svázány i s tím, zda dodrží své předvolební sliby v těch oblastech.

Daniela DRTINOVÁ, moderátorka

Já vám děkuji za analýzu, na shledanou.

Lubomír LÍZAL, ekonom, analytik, CERGE-EI

Na shledanou.